

МОНИТОРИНГ *извештај* ЗА РАБОТАТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ

Извештај број 5

(период на известување:
декември 2017 - март 2018)

Скопје, декември 2017

Проект:

Зголемен јавен надзор врз работата на Судскиот совет на Република Македонија

Имплементатор:

Институт за човекови права

Оваа публикација е подготвена во рамките на проектот „Зголемен јавен надзор врз работата на Судскиот совет на Република Македонија,“ финансиран од Владата на Обединето Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската влада.

Содржина:

Вовед.....	4
Информативност на веб-локацијата на Судскиот совет на РМ и обезбедена отчетност кон пошироката јавност	5
Информативност на веб-локацијата на Судскиот совет	5
Обезбедена отчетност кон пошироката јавност.....	6
Отчетност кон Собранието на РМ.....	6
ЕФЕКТИВНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА ССРМ	7
Спроведување постапка за избор на судии	7
Примена на критериуми за избор на судии	7
Примена на критериуми за избор на судии во повисок суд.....	7
Примена на критериуми за избор на претседатели на судови	8
Разрешување и изрекување дисциплински мерки за судии и претседатели на судови	8
Избор на судии-поротници.....	8
Времено упатување на судиите.....	8
Нови измени на Законот за ССРМ:	9
СОВЕТ ЗА УТВРДУВАЊЕ ФАКТИ И УТВРДУВАЊЕ ОДГОВОРНОСТ ЗА СУДИЈА	10

ВОВЕД

Судскиот совет на Република Македонија е независен и самостоен орган кој ја обезбедува и гарантира независноста на судската власт. Надлежностите, начинот и постапките на работа на Судскиот совет на РМ се уредени со Уставот на РМ, Законот за Судскиот совет на Република Македонија¹ и Деловникот за работа на Судскиот совет на РМ.² Неколку од надлежностите кои се особено значајни во остварувањето на независноста на судската власт, а кои се предмет на мониторинг, се: избор и разрешување на судии и претседатели на судови, оценка и следење на работата на судиите, разгледување и оценување на тримесечните и годиншните извештаи за работата на судовите и слично.

Од 2015 година, покрај Судскиот совет, започна да постои и Совет за утврдување факти и покренување постапка за утврдување одговорност за судија (во натамошниот текст: Совет за факти)³ пред кој граѓаните можеа да поднесат претставка за неправилности во работата на судиите, на претседателите на судовите или за прекумерно одолжување на судските постапки. Овој орган престана да постои со донесување на Законот за укинување на Законот за престанок на важењето на Законот за Советот за утврдување факти и покренување постапка за утврдување одговорност за судија.⁴

Институтот за човекови права го спроведува проектот „Зголемен јавен надзор врз работењата на Судскиот совет на РМ“ во период од септември 2016 до март 2018 година, а кој е поддржан од Британската амбасада во Скопје.⁵

Ова е **пети мониторинг-извештај** во рамки на проектот, кој го опфаќа периодот од **декември 2017 до март 2018 година**. Мониторинг-извештајот за транспарентноста, отчетноста и ефективноста на Судскиот совет на РМ и на Советот за факти е подготвен врз основа на Мониторинг-матрицата со утврдени индикатори.⁶

1 Закон за Судски совет на РМ, “Службен весник на Република Македонија” бр. 60/06, 150/10 и 100/11.

2 Деловник за работа на Судскиот совет, Службен весник бр. 142, 22.11.2009.

3 Закон за Советот за утврдување факти и покренување постапка за утврдување одговорност за судија, Службен весник на РМ, бр. 20 од 12.2.2015 година.

4 Сл.весник на РМ, бр.11 од 18.1.2018 г., донесен во согласност со владиниот план 3-6-9 за реформа на правосудството.

5 Повеќе информации за активностите на проектот се достапни на интернет страницата на Институтот за човекови права - www.ihr.org.mk, како и преку мобилната апликација „Судски совети под лупа“ достапна на Google Play и Apple Store.

6 Методологија за следење на работата на Судскиот совет на РМ и на Советот за утврдување факти, Достапна на: <http://ihr.org.mk/p.php?pid=182>.

ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА РАБОТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ

зелено = целосно исполнето

црвено = неисполнето

жолто = делумно исполнето

Информативност на веб-локацијата на Судскиот совет на РМ и обезбедената отчетност кон пошироката јавност

Веб-страната www.sud.mk, која претставува интегрирана платформа за судството, е прегледна, но не е лесна за навигација и не ги содржи сите информации, односно дел од релевантните податоци достапни на претходната засебна веб-страна www.ssrn.mk сè уште не се пренесени на оваа платформа.

Информативност на веб-локацијата на Судскиот совет

АКТИ КОИ СЕ ОБЈАВУВААТ	СТАТУС и општи забелешки
Одлуки	<p>Одлуките за избор на судии и претседатели на судови се објавуваат на веб-страната, но истите се тешко достапни, бидејќи најновите објави се наоѓаат на последната страна, додека најстарите се први.</p> <p>Судскиот совет ја објави и Одлуката за норма (одлука за утврдување на ориентациониот број предмети што треба да ги реши судијата месечно за 2018 г.)</p>
Записници	<p>Записниците од седници не се објавуваат⁷, објавен е еден записник од одржана седница во јануари 2018</p>
Соопштенија за закажани седници	<p>Соопштенија за закажани седници редовно се објавуваат на www.sud.mk во делот „Судски совет“</p>
Соопштенија за одржани седници	<p>Соопштенијата за одржани седници се објавуваат на веб-страната веднаш по одржаната седница. Но, истите сè уште не содржат подетални податоци за седницата, освен насловот на донесената одлука.</p>
Информации за јавност	<p>Делот информации за јавност не е ажуриран. Сите информации и соопштенија се објавуваат во најнови вести.</p>
Јавни набавки	<p>Листата за јавни набавки за 2017 е ажурирана и во форма на табела е достапна само во делот новости.</p> <p>Но, не и во посебно определениот дел за „јавни набавки“.</p> <p>Делот за Судски буџетски совет е ажуриран</p>
Квартални извештаи за работата на судовите во РМ	<p>Судскиот совет редовно, на секои три месеци, ги разгледува и ги оценува извештаите. Истите се достапни на интернет-страната, во обезбедено поле за тоа.</p>

⁷ Со предлог измените на Законот за Судски совет од јануари 2018 г. повторно се укинува обврската за објавување на записниците од седниците.

Обезбедена отчетност кон пошироката јавност

Проактивно информирање на јавноста	Општи забелешки
Соопштенија	<p>Најчесто, соопштенијата се однесуваат за одржување седница и соопштенија за одлуките и заклучоците од одржаните седници.</p> <p>По повод телевизиска дебата, дел од членовите на ССРМ побараа да се дискутира за начинот на кој новинарите ја коментираат работата на ССРМ, притоа навредувајќи ги со погрдни зборови. Судскиот совет објави соопштение за јавност со кое ја информираат јавноста дека „во телевизиска емисија од 12.2.2018 година, од водителот-новинар, како и од поголемиот дел од гостите во неговата емисија, не се почитувале професионалните и етички стандарди, и во нивните излагања биле содржани елементи на навреда и клевета, како и говор на омраза кон членовите на Судскиот совет на Република Македонија.“⁸</p>
Изјави	По седниците, доколку има новинари, Претседателот на ССРМ дава изјави и одговара на новинарски прашања.
Прес-конференции	Во овој период претседателот на ССРМ свика и посебна прес-конференција за новинари. На прес-конференцијата беа изнесени ставови и мислења, освен за работата на Судскиот совет на РМ, и за останатите актуелни случувања во областа на правосудството. По една недела Судскиот совет излезе со соопштение со кое Претседателот на ССРМ ја известува јавноста дека изнесените ставови на прес-конференцијата одржана на 4.1.2018, а кои не се однесуваат на работата на Судскиот совет на РМ, се личен став на претседателот. ⁹

Отчетност кон Собранието на РМ

Годишни извештаи	<p>Според Законот за Судски совет на РМ, Судскиот совет изготвува Годишен извештај за својата работа. Судскиот совет го достави Извештајот до Собранието на РМ на разгледување и усвојување. Судскиот совет треба да го достави Извештајот до сите судови во РМ.</p> <p>Извештајот треба да биде јавен, истиот е објавен на веб-страната.</p>
Општи забелешки	<p>Судскиот совет го достави Извештајот за 2016 година до Собранието на Република Македонија, во јули 2017 г.</p> <p>Собранието се' уште не расправало по однос на Извештајот.</p>

8 Интернет страна на ССРМ, Соопштение од дискусија за одржана седница на 15.2.2018.

9 Интернет страна на ССРМ, Соопштение за јавност.

ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА РАБОТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ – ОПШТА ОЦЕНКА

- На седниците од овој период речиси по секоја од точките од дневниот ред се дискутираше, при што се вклучуваа повеќе членови и даваа свои мислења и ставови за предлозите дадени по точките од дневниот ред.
- При усвојување на Годишниот распоред за работа на ССРМ беше утврдено дека со посебен софтвер ќе се врши распределбата на претставките добиени од граѓаните и правните лица, како нова надлежност на ССРМ. Секој член ќе биде задолжен со конкретна претставка, на јавна седница ќе се донесува одлука по истата, а на тој начин ќе се зголеми и индивидуалната одговорност на членовите на ССРМ.
- Разгледувањето на Извештајот од Министерството за правда за злоупотреба на АКМИСОТ беше затворено за јавноста, односно јавноста за таа точката од дневниот ред беше исклучена со образложение дека, иако дел од работите се веќе кажани во јавноста, сепак зачувувањето на достоинството и интегритетот на судиите е приоритет на ССРМ, а заклучоците ќе бидат јавно објавени. (за оваа одлука 11 члена гласаа „за“, додека 3 „против“).

ЕФЕКТИВНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА ССРМ

СПРОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА ЗА ИЗБОР НА СУДИИ

Примена на критериуми за избор на судии

Избор:	Советот избира судија на основен суд од ранг–листата на кандидати доставена од Академијата за судии и јавни обвинители што се јавиле на огласот.
Општи забелешки	Во овој период немаше избор на судии во основните судови

Примена на критериуми за избор на судии во повисок суд

Избор:	Објавени се огласи за избор на судии на Врховен суд на РМ (кривична област) и на Апелационен суд Скопје (кривична област).
Општи забелешки	Овој оглас за избор на судии е повторен, откако во ноември 2017 г. при изборот на судии не беа избрани потребниот број судии, иако имаше доволен број кандидати кои ги исполнуваа условите. И покрај повторените огласи за избор на судии, при предвиденото гласање и избор на кандидати не се изврши избор, туку беше донесена Одлука за вонредно оценување на работата на кандидатите за судии на Врховен суд на Република Македонија и Апелационен суд Скопје за 2017 година, како и Одлука за формирање Комисија за спроведување на вонредното оценување и Комисија за повторно оценување по изјавени жалби на решенија за вонредно оценување на работата на кандидатите за судии на Врховен суд на Република Македонија и Апелационен суд Скопје, за 2017 година.

Примена на критериуми за избор на претседатели на судови

Избор:	Во овој период Судскиот совет објави Оглас за избор на претседатели на следниве судови: Апелационен суд Скопје и Основен Суд Дебар Донесена е Одлука за избор на Вршител на должност претседател на Апелационен суд Скопје
Листа на критериуми	1. Претседател на суд се избира од редот на судиите на Република Македонија, под услови, во постапка и на начин како што се врши избор за судија во соодветниот суд. 2. Евалуација на програмата за работа на кандидатот за претседател (Кандидатот за претседател на суд кон пријавата и другите документи приложува програма за работа во текот на мандатот).
Општи забелешки	И покрај повторените огласи за избор на претседатели, при предвиденото гласање и избор на кандидати не се изврши избор, туку беше донесена Одлука за вонредно оценување на работата на кандидатите за претседатели на Апелационен суд Скопје и Основен суд Дебар, за 2017 година, како и Одлука за формирање Комисија за спроведување на вонредното оценување и Комисија за повторно оценување по изјавени жалби на решенија за вонредно оценување на работата на кандидатите за претседатели на Апелационен суд Скопје и Основен суд Дебар, за 2017 година.

Разрешување и изрекување дисциплински мерки за судии и претседатели на судови

	Број на постапки
Декември -2017 февруари 2018 година	Според соопштението за одржана седница донесено е решение со кое е разрешен судија, поради нестручно и несовесно вршење на судиска функција, но оваа одлука не е објавена во делот „Одлуки“. Во овој период ССРМ има донесено 2 одлуки за отфрлање на постапката и 1 одлука за запирање на постапката за утврдување одговорност поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција (објавени на интернет-страната на ССРМ).

Избор на судии-поротници

Број на судии-поротници	Согласно со Одлуката на ССРМ за определување на бројот на судии-поротници во сите судови, за 2015 година, предвидени се 1173 судии-поротници.
Општи забелешки	Во овој период Судскиот совет неколку пати констатираше избор и престанок на функцијата на судија-поротник во повеќе судови во државава. Како главен проблем при секој избор се констатира недостатокот на судии-поротници и недоволниот број кандидати кои се пријавуваат на огласите за избор на судија-поротник.

Времено упатување на судиите

Број на времено упатени судии	Број на времено упатени судии не подолго од 1 година
	2
Колку од времено упатените биле против волја на судијата?	/
Општи забелешки	Одлука за времено упатување за вршење на судиска функција на: <ul style="list-style-type: none"> судија од Основен суд Струмица во Основен суд Берово за период од најмногу 6 месеци од денот на упатувањето и судија од Основен суд Радовиш во Основен суд Свети Николе, за период од најмногу 1 година од денот на упатувањето.

ЕФЕКТИВНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА ССРМ – ОПШТА ОЦЕНКА

- Точката за избор на судии и претседатели за судови, на седницата одржана на 14 март 2018 г. предизвика реакции од одредени членови на ССРМ, откако еден член предложи да не се избираат судии и претседатели на судови по распишаните огласи, туку да се направи вондрено оценување на кандидатите, бидејќи се поминати повеќе од една година од последното оценување, врз основа на кое се направени и ранг-листите. Беше истакнато дека Извештајот на Министерството за правда, за злоупотреба на АКМИСОТ, дава индиции за рачно местење на предмети, па оттаму некои судии кои се кандидати за претседател на Апелационен суд Скопје не се праведно оценети, бидејќи немале можност со полн капацитет да решаваат предмети. Дел од членовите тврдеа дека е задоцнет предлогот, а дел го подржаа ваквото барање. (При гласањето за овој предлог 8 члена гласаа „за“ додека 6 члена беа „против“).
- Расправа имаше и околу висината на ориентациониот број предмети кои треба да ги решаваат судиите во 2018 година, асе предлагаше и да се намали нормата со оглед дека има тенденција на опаѓање на бројот на предмети во судовите. Се дадоа конструктивни предлози по однос на конкретни судови и бројот на решени предмети.
- По однос на одлуката за бројот на кандидати за упис во Академијата за судии и јавни обвинители, во наредните години потребно е да се направи дополнителна анализа за утврдување на точниот број потребни основни судии.

Нови измени на Законот за ССРМ:

Битни измени кои се донесоа со Законот за изменување и дополнување на Законот за Судски совет на РМ, Службен весник на РМ, бр. 197 од 29.12.2017 година:

- Кога Советот одлучува за избор на претседател на суд или за избор на судија, во ниеден случај јавноста не може да биде исклучена.¹⁰
- Секој член на Советот со право на глас е должен јавно, на седница на Советот, да ја образложи својата одлука, како за избор на судија, така и за избор на претседател на суд.¹¹
- Предвидено е право на кандидатот кој не е избран за судија или за претседател на суд да може да поднесе жалба до Врховниот суд на РМ во рок од 8 дена од приемот на известувањето, со што е пополнета правната празнина на неможност за поднесување ваков правен лек
- Постапката за утврдување одговорност на судија или на претседател на суд се поведува по барање на член на Советот, на претседателот на судот, на претседателот на повисокиот суд или на општата седница на Врховниот суд на РМ¹²

¹⁰ Член 2 од Закон за изменување и дополнување на Закон за судски совет на РМ, Службен весник на РМ, бр. 197 од 29.12.2017 година

¹¹ Чл.3 и чл.5 ст.1 од измените на Законот за Судски совет на РМ, Службен весник на РМ, бр. 197 од 29.12.2017 година.

¹² Член 3, став 3, од Закон за изменување и дополнување на Закон за судски совет на РМ, Службен весник на РМ, бр. 197 од 29.12.2017 година

СОВЕТ ЗА УТВРДУВАЊЕ ФАКТИ И УТВРДУВАЊЕ ОДГОВОРНОСТ ЗА СУДИЈА

Советот за утврдување факти престана да постои со донесување на Законот за укинување на Законот за утврдување факти, во јануари 2018 г.¹³

По измените на Законот за Судски совет постапката за утврдување одговорност на судија или претседател на суд се поведува по барање на член на Судскиот совет, на претседателот на судот, претседателот на повисокиот суд или на општата седница на Врховниот суд на РМ. **Постапката е итна и е од доверлив карактер, се води без присуство на јавноста и со почитување на угледот и достоинството на судијата или на претседателот на судот при што се води сметка за заштита на личните податоци на судијата или на претседателот на судот, согласно со прописите за заштита на личните податоци.**¹⁴

- До крајот на јануари 2018 година притигнати се 219 преставки до Судскиот совет по кои треба да постапува согласно со новата надлежност. Од нив 5 барања се за нестручно и несовесно работење на судиите, поднесени од Советот за факти.
- На интернет страната на Судскиот совет објавени се 3 одлуки во кои едно барање е отфрлено како нецелосно, едно како недозволено, а за едно барање е донесено решение со кое се запира постапката за утврдување одговорност поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција, но одуките се однесуваат на постапки од 2016 година.

¹³ Сл.весник на РМ, бр.11 од 18.1.2018, донесен во согласност со владиниот план 3-6-9 за реформа на правосудството.

¹⁴ Чл. 54, Закон за изменување и дополнување на Закон за Судски совет на РМ, Службен весник на РМ, бр. 197 од 29.12.2017 година.

Институтот за човекови права изготви мобилна апликација за следење на работата на Судскиот совет. Апликацијата може да ја преземете БЕСПЛАТНО на Google Play Store и на Apple Store под името „Судски совет под лупа“. Тука ќе ги најдете сите тековни информации и квартални извештаи изработени во рамките на проектот „Зголемен јавен надзор врз работата на Судскиот совет на РМ“.

